

احمد الشرع

(ابو محمد الجولاني)

Ketabton.com

ليکوال: جوهر جبران

کال: ۱۴۰۴ھ. ش

احمد الشرع (ابو محمد الجولاني) _____

احمد حسين الشرع (ابو محمد الجولاني)

ليکوال: جوهر جبران

کال: ۱۴۰۴ھ. ش

احمد الشرع (ابو محمد الجولاني)

د کتاب پیژندنه

د کتاب نوم: احمد حسین الشرع (ابو محمد الجولاني)

لیکوال: استاد جوهر جبران

خپړندوی: جبران شخصي کتابتون

کمپوز: په خپله لیکوال

ډیزاین: انجنیر گوهر جبران

چاپ کال: ۱۴۰۴ ل

د چاپ شمېر: ۱۰

د چاپ لړ: (۰۰۳۶)

د چاپ وار: لومړی

+93 707604044: وټسټاپ او اړیکه

د چاپ حقوق له لیکوال سره خوندي دي

ترلاسه کیدو ځای

www.Ketabton.com

لړلیک

مخ	عنوان
1.....	لومړۍ څپرکۍ
1.....	سریزه
5.....	کورنۍ
6.....	په عراق کې جهادي تجربه
7.....	نیول کېدل او بند
8.....	د بند تجربه او فکري اختلافات
8.....	سوريې ته لېږد
10.....	بېلتونونه او نوې جوړښتونه
11.....	په جگړه ییزو ډگرونو کې د هغه فکر او ایډیولوژي
13.....	ادب: د مرکز په توګه
14.....	د سیاست ډگر
15.....	د کورني سیاست ډگر
15.....	د مخالفو ډلو یووالی
16.....	تنظیمي پیاوړتیا (۲۰۲۰-۲۰۲۱)
16.....	د ۲۰۲۴ بدلونونه
17.....	«ردع العدوان» او داسد پرځېدل
18.....	د انتقالی پر او ولسمشر
18.....	روانې ننگونې
19.....	نړیوال ډگر
20.....	د ترهګرۍ له نوملړه ایستل
21.....	۱. لومړني ژوند او پوځي فعالیت

۲. د القاعده او هیئت تحریر شام مشري 21
۳. د ولسمشرۍ واکمني 22
۴. بهرني سفرونه او همکارۍ 22
۵. نړیوال وضعیت او جایزه 22
۱. د کورنۍ شالید 23
۲. لومړني ژوند او جګړه ییز فعالیتونه 23
۳. د سوريې کورنۍ جګړه او جبهه النصره 24
۴. د داعش سره شخړه 25
۱. د جبهه النصره بیا ژوندي کول 25
۲. جبهه فتح الشام 26
۳. هیئت تحریر شام 26
۴. د حملو رهبري 26
۵. د رژیم اسد سقوط 27
۶. مواضع او سیاسي دریځ 27
- تشکیل هیئت تحریر شام او د سوريې د جګړې وروستي پرمختګونه 28
۱. د هیئت تحریر شام جوړول 28
۲. د بهرنیو ځواکونو د یرغل مخنیوی 28
۳. د اسد د رژیم له واکه لرې کول او د حکومت جوړښت 29
- سوريې د انقلاب بریا او د انتقالی حکومت اعلامیه 30
۱. د انقلاب بریا 30
۲. د انتقالی حکومت د رهبري ټاکنه او لومړني اقدامات 31
- د سوريې موقت اساسي قانون او د احمد الشرع د حکومت اقدامات 32
۱. د موقت اساسي قانون جوړښت 32
۲. د احمد الشرع د احتمالي وژنو هڅې 33
۳. د بهرنیو اړیکو فعالیتونه 33

۴. داخلي سياست او اقتصادي پلانونه.....	34
۵. د سوريې د لبنان او سعودي عربستان سره اړيکې.....	35
د احمد الشرع د بهرنيو اړيکو عمده برخې.....	35
۱. د امريکا متحده ايالاتو سره اړيکې.....	35
۲. د ايران سره اړيکې.....	36
۳. د اسرائيل او غزې اړيکې.....	37
۴. د روسيې سره اړيکې.....	37
پايله.....	39
ماخذونه (References).....	40

لومړۍ څپرکۍ

سريزه

دا کتاب د يوه عادي سړي کيسه نه ده، بلکې د هغه انسان ژوند بيانوي چې د جگړې، ګډوډۍ او نړيوال فشارونو په منځ کې د ملت د برخليک يوه نښه وګرځېد. احمد الشرع د سوريې له کرکېچونو راتوکېدلی شخصيت دی؛ داسې مشر چې د توپانونو په منځ کې وروزل شو او د تاريخ سخت پړاو ته ورسېد. دا ژوندليک د واک کيسه نه، بلکې د مسؤليت، پرېکړو، قربانيو او د يوه ملت د درونو هنده ده. لوستونکي به په دې پاڼو کې يوازې يو ولسمشر ونه ويني، بلکې د زمانې له ازموينو تېر شوی انسان به وپېژني.

احمد الشرع د سوريې د انتقالي پړاو ولسمشر او د بشار الاسد د پړخول شوي رژيم پر ضد د وسله والې سوريایي مخالفې ډلې پخوانی مشر دی. نوموړی په ۱۹۸۲ کال کې زېږېدلی دی. هغه په ۲۰۰۳ کال کې د امريکا د يرغل پر وړاندې د مقاومت لپاره له القاعده تنظيم سره په عراق کې يوځای شو، چې له همدې امله پنځه کاله زنداني هم شو.

وروسته سوريې ته ستون شو او د القاعده يوه څانګه يې جوړه کړه چې “جبهه النصرة” يې ونوموله، او په هغه وخت کې د ابو محمد الجولاني په نوم پېژندل کېده. خو د ۲۰۱۶ کال د جولای په مياشت کې يې د فکري او منهجي اختلاف له امله له القاعده سره اړيکې پرې کړې او د “جبهه فتح الشام” د جوړېدو اعلان يې وکړ، چې وروسته يې نوم “هيئت تحرير الشام” ته واوښت.

هغه د خپل اصلي نوم (احمد الشرع) تر سيوري لاندې د “ادارة العمليات العسكرية” د مشر په توګه راڅرګند شو، چې د ۲۰۲۴ کال د نومبر په ۲۷ مه يې د “ردع العدوان” په نوم پوځي عمليات پيل کړل. دغو عملياتو په ۱۲ ورځو کې د بشار الاسد نظام نسکور کړ.

د ۲۰۲۵ کال د جنورۍ په ۲۹ مه، احمد الشرع د نوې سوريایي ادارې په غونډه کې د انتقالي پړاو د ولسمشر په توګه وټاکل شو. هغه اساسي قانون لغوه کړ، د عربي بعث سوسياليستي ګوند، د ولسي جرګې، پوځ او د بشار الاسد د رژیم ټول امنيتي بنسټونه يې منحل اعلان کړل.

احمد الشرع.. له جګړېزو جبهاتو تر د سوريې ولسمشرۍ پورې

احمد حسين الشرع په ۱۹۸۲ کال کې د سعودي عربستان په پلازمېنه رياض کې وزېږېد. د هغه کورنۍ سوريایي وه او اصلي ريښه يې د اشغال شوي جولان د فېق سيمې اړوند د جبين کلي ته رسېږي. وروسته له هغه، کورنۍ يې سوريې ته ولاړه او په دمشق ښار کې د مزې په سيمه کې مېشته شوه، هغه مهال احمد الشرع ۹ کلن و.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/https://www.aljazeera.net)

د هغه ګاونډيانو او پېژندونکو، د برېتانيا د ټايمز ورځپاڼې په وينا، هغه يو ارام، کم خبرو او نسبتاً ګوښه انسان بللی دی.

احمد الشرع د اليستر کمپبل او روري سټيوارټ سره په يوه مرکه کې ويلي چې هغه په داسې دمشقې سيمه کې لوی شوی چې اوسېدونکي يې د منځنۍ او لوړې منځنۍ طبقې خلک وو او ډېری يې ليبرال فکره ول. هغه خپلې لومړنۍ زده کړې

همدلتە بشپړې کړې، خو د امریکا له لوري پر عراق د جگړې له پیل سره سم یې د پوهنتون د لومړي کال زده کړې پرېښودې. دا هغه وخت و چې سیمه د فلسطین د دویمې انتفاضې له امله هم له سختو سیاسي کړکېچونو سره مخ وه.

د هغه پلار، حسین علي الشرع، یو قومي عربي فکر لرونکی سیاستوال و او د “دمشق پسرلي” له مهمو ګډونوالو څخه شمېرل کېده. هغه د بعث ګوند د واکمنۍ پر ضد په یو شمېر لاریونونو کې برخه اخیستې وه، چې له امله یې څو ځله په سوریه او اردن کې زنداني شو، او وروسته یې په عراق کې سیاسي پناه غوښتې وه.

احمد حسین الشرع چې په جګړه ییز نوم ابو محمد الجولاني سره پېژندل کېږي، د سوريې یو مهم سیاستوال او پخوانی نظامي قومندان دی. هغه د ۱۹۸۲ کال د اکتوبر په ۲۹مه په ریاض، سعودي عربستان کې زیږیدلی دی، او کورنۍ یې په سوریه کې د ګولان د جګړې له وروسته پاتې برخه کې ژوند کوي.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/ www.aljazeera.net)

الشرع له ځوانۍ څخه پوځي فعالیت ته تمایل درلود او د ۲۰۰۳ کال شاوخوا العراق ته د امریکا د یرغل پر مهال، هغه د القاعده په عراق څانګې کې ورسره یوځای شو او وروسته یې د القاعده د څانګې، جبهه النصره مشري وکړه چې هدف یې په سوریه کې د بشار اسد د رژیم پر ضد جګړه وه.

په ۲۰۱۶ کال کې کله چې جبهه فتح الشام (القاعده سره تړاو لرونکی بله ډله) جوړه شوه، الشرع له القاعده جلا شو او بیا یې د هیئت تحریر الشام مشري تر ۲۰۲۵ پورې وکړه.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/ www.aljazeera.net)

په ۲۰۲۴ کال کې د سوريې د اپوزيسيون لخوا د بشار اسد رژيم د سقوط له پيښې وروسته، الشرع د سوريې د نويو ځواکونو مشر وپېژندل شو او د ۲۰۲۵ کال د جنورۍ په ۲۹ مه يې د سوريې د رئيس جمهور په توگه رسماً دنده پيل کړه. هغه وروسته د سوريې د انتقال حکومت مشري هم وکړه او د يوه موقتي اساسي قانون پر بنسټ يې د پنځ کلنې انتقالي دورې اعلان وکړ.

الشرع د تير وخت کې د القاعده او داعش په وړاندې جگړه او سخت دريځ لرلو سره تړل شوی و، او د امريکا د بهرنيو چارو وزارت هغه په ۲۰۱۳ کې د نړيوال تروريستانو په لست کې شامل کړ او د هغه د نيولو لپاره يې تر ۱۰ ميليونو ډالرو انعام اعلان کړی و.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/https://www.aljazeera.net/encyclopedia)

په وروستيو کلونو کې هغه خپله سياسي بيانيه بدله کړې، د لويديځ هيوادونو سره جگړې ته نه تمایل ښيي او ادعا کوي چې غواړي د سوريې وضعیت باثباته کړي او د ټولنې د ټولو اقليتونو د خونديتوب لپاره کار وکړي.

الشرع د ۲۰۲۱ کال د فبرورۍ په مياشت کې له امريکايي خبريال مارټن سميت سره په يوه مرکه کې ويلي وو، چې هغه له خپل پلار سره په ډېرو فکري مسايلو کې موافق نه و، خو دواړه د فلسطين له مينې او د هغه د خلکو له دفاع سره يو نظر ول.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/https://www.aljazeera.net/encyclopedia)

هغه خپلې لومړنۍ زده کړې د عمر بن الخطاب په ښوونځي کې پيل کړې، وروسته د عمر بن عبدالعزيز ښوونځي ته ولاړ. د هغه د ماشومتوب حلاق وايي، چې الشرع

به د شافعي جومات ته تله، هلته يې ملگرتياوې جوړې کړې او د قرآن کریم يوه برخه يې حفظ کړې وه.

الشرع وايي، چې د ۱۸ کلنۍ په عمر کې يې د «هغه امت د دفاع» په اړه فکر پيل کړ، چې د اشغالګرو او يرغلګرو له خوا تر ظلم لاندې وه. يو کس ورته مشوره ورکړه، چې د جومات لمونځونه منظم کړي، قرآن کریم ولولي او د هغه تفسير مطالعه کړي، او دا هم وڅېړي چې څنګه عدالت ته لاره ومومي او د خلکو ظلم راکم کړي.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia>)

کورنۍ

احمد الشرع څلور وروڼه لري چې نومونه يې جمال، حازم، علي او ماهر دي، او دوه خويندې هم لري. د هغه پلار يو اقتصادي کارپوه، ليکوال او د نفتو په برخه کې اکاډميک څېړونکی و، چې په ۱۹۴۴ کال کې زېږېدلی و. هغه د لېسې له وخته د ناصري قومي فکر تر اغېز لاندې و او په ۱۹۶۳ کال کې يې د سوريې له مصر څخه د بېلتون پر ضد د محصلينو په لاريونونو کې فعاله ونډه لرله.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia>)

واکمنو چارواکو هغه تعقيب او حتی د هغه د ترور هڅه هم شوې وه، چې له امله يې لومړی اردن او بيا عراق ته وتښتېد. هلته يې خپلې لوړې زده کړې بشپړې کړې، وروسته خپل هېواد ته ستون شو او د نفتو په برخه کې يې کار پيل کړ. خو په ۱۹۷۹ کال کې د سياسي محدوديتونو له امله يو ځل بيا له هېواده ووت او په سعودي عربستان کې يې د اقتصادي څېړونکي په توګه کار وکړ. احمد الشرع هم په همدې موده کې وزېږېد.

د هغه مشر ورور، ماهر الشرع، په ۱۹۷۳ کال کې په دمشق کې زېږېدلی دی. نوموړی د ښځو ناروغيو، شندوالي او القاح (زرغونتیا) متخصص ډاکټر دی. هغه په دمشق، سعودي عربستان او روسیه کې کار کړی دی. وروسته یې د سوريې د ژغورنې حکومت کې له خپل ورور سره همکاري وکړه او د روغتیا وزارت یې پر غاړه واخیست. د پخواني رژیم له نسکورېدو او د انتقالي حکومت له جوړېدو وروسته، هغه د سوريې د ولسمشرۍ د عمومي منشي په توګه وټاکل شو.

احمد الشرع په ۲۰۱۲ کال کې له لطیفه سمير الدروبي سره واده وکړ. هغه د حمص ولایت د القريتين سيمې اوسېدونکې ده، د عربي ژبې او ادبياتو په برخه کې د ماسټرۍ سند لري، او دواړه درې اولادونه لري.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/>)

په عراق کې جهادي تجربه

احمد الشرع د دمشق پوهنتون د طب پوهنځي محصل و. په همدې وخت کې به هغه حلب ته هم سفر کاوه، ترڅو د محمود قول آغاسي (چې په ابو القعقاع مشهور و) د جمعې خطبې واورې. دا خطبې د الصاخور په سيمه کې د العلاء بن الحضرمي جومات کې ورکول کېدې.

کله چې په ۲۰۰۳ کال کې پر عراق د امريکا يرغل نږدې شو، ابو القعقاع د مقاومت غړې پورته کړ. احمد الشرع د هغولومړيو کسانو له ډلې و چې دې بلنې ته يې لبيک ووايه. په هغه وخت کې سوريه د عراق د جګړې لپاره د تلونکو رضا کارو يو مهم تېرېدونکی لوری ګرځېدلی و.

احمد الشرع نږدې دوه اوونۍ د امريکا له يرغل مخکې عراق ته ورسېد. هغه څه موده په موصل کې واوسېد او د “امريکايي اشغال” پر ضد يې له بېلابېلو ډلو سره د

احمد الشرع (ابو محمد الجولاني)

جنگيالي په توگه فعاليت وکړ. وروسته دا ډلې يو په بل پسې د ابو مصعب الزرقاوي تر مشرۍ لاندې د القاعده له تنظيم سره يوځای شوې، او دالري دهغه تر وروسته مشرانو پورې هم روانه پاتې شوه.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/https://www.aljazeera.net)

نيول کېدل او بند

احمد الشرع د عراق د وگړي په نوم ځان پټ کړی و او د امجد مظفر حسين النعيمي نوم يې کاراوه. د ۲۰۰۵ کال د مې په ۱۴مه، د امريکا متحده ايالاتو هغه ونيوه او په بغداد کې يې د بدنام ابو غريب زندان ته ولېږه. له هغه ځايه بيا بوکا زندان او وروسته کروبر زندان ته ولېږدول شو.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/https://www.aljazeera.net)

وروسته امريکا هغه د عراق حکومت ته وسپاره، چې هغوی يې د تاجي زندان ته انتقال کړ. احمد الشرع په ۲۰۱۱ کال کې له زندانه خوشې شو، وروسته له هغه چې پنځه کاله يې په بېلابېلو زندانونو کې تېر کړل.

الشرع وکولای شول چې د بند پر مهال د زندانيانو ترمنځ د پام وړ نفوذ ترلاسه کړي. هغه پر نورو بنديانو اغېز وکړ او خپل نظريات يې خپرول، او د ده په وينا يې د دفاع او جهاد په اړه “ناسم مفاهيم سمول”. نوموړي ويلي چې په همدې موده کې له سياسي پلوه “لا ډېر پوخ او بالغ” شوی و.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/https://www.aljazeera.net)

د بند تجربه او فکري اختلافات

په هغه وخت کې عراقي زندانونه د بېلابېلو جهادي خوځښتونو د مشرتابه له غړو ډک ول. الشرع يادونه کوي چې د عراق د هغه پړاو په پيل کې، چې هغه يې “فرقه يي شخړې” بولي، له ډېرو بندي شويو مشرانو سره يې سخت اختلافات لرل، ځکه ډېری يې وروسته د اسلامي دولت (داعش) نظريه خپله کړه.

الشرع د بند پر مهال سوريې ته د بېرته تگ او د هلته د فعاليت پلانونه جوړول. هغه دا نظر له ځينو نورو بنديانو سره شريک کړ، چې په هغوی کې ابو عمر سراقب هم و. هغه باور درلود چې ادلب د بشار الاسد د نظام پر ضد د پاڅون د پيل لپاره تر ټولو مناسب ځای دی.

احمد الشرع د بند له دننه يوه ۵۰ مخيزه ليکلې طرحه هم چمتو کړې وه، چې پکې يې د سوريې د نظام د نسکورولو لپاره خپل فکر او ليدلوری بيان کړی و. هغه د سوريې د انقلاب له پيل څخه يوازې دوې ورځې مخکې له زندانه خوشې شو.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/ www.aljazeera.net)

سوريې ته لېږد

احمد الشرع د ۲۰۱۱ کال په پيل کې، د سوريې د انقلاب له پيل سره سم، له ابو بکر البغدادی سره اړيکه ونيوله. هغه هغه ليکلې طرحه ورسره شريکه کړه چې په زندان کې يې چمتو کړې وه، او دواړو پرې هوکړه وکړه چې “الجولاني” به په سوريه کې د تنظيم يوه څانګه جوړوي.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/ www.aljazeera.net)

الشرع پر البغدادی شرط کینبود چپ په سوریه کې به د عراق تجربه نه تکرارېږي، هېڅ ډول “فرقه یی جگړې” به نه کېږي، او اصلي هدف به یوازې د سوريې د پرځول شوي نظام پر ضد مبارزه وي.

احمد الشرع د ۲۰۱۱ کال د اګست په میاشت کې له شپږو کسانو سره سوريې ته ولاړ. د یوه کال په موده کې یې وکولای شول شاوخوا پنځه زره جنگیالي راټول کړي او د هېواد په پراخو سیمو کې خپل حضور پراخ کړي.

خو ابو بکر البغدادی د الشرع په بریالیتوب کې دا فرصت لیده چې خپل نفوذ سوريې ته وغځوي او د “اسلامي خلافت دولت” اعلان کړي. الشرع له هغه سره د هدف او پروژې په اړه اختلاف درلود. د هغه ټوله پاملرنه د بشار الاسد د نظام نسکورولو او د یوه خالص سوريایي مشروع پر جوړولو متمرکز وه، داسې پروژه چې نه له لوېدیځ سره د بنمې ولري او نه هم له سیمې بهر پراخېدل وغواړي.

له داعش (د اسلامي دولت تنظیم) سره تر شخړو وروسته، الشرع د ۲۰۱۲ کال په پیل کې خپلې ډلې بیا تنظیم کړې او نوي تنظیم ته یې د “جبهة النصرة لأهل الشام” نوم ورکړ. هغه د دې جبهې فعالیت د پیل مرکز د الشحیل کلی وټاکه، او په خپل بیان کې یې له سوريایانو وغوښتل چې د سوريې د حکومت د نسکورولو لپاره “جهاد او وسله وال پاڅون” وکړي.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia>)

بېلتونونه او نوې جوړښتونه

احمد الشرع د ۲۰۱۳ کال د اپرېل په ۹مه د ابو بکر البغدادی هغه اعلان رد کړ، چې پکې یې د “د عراق اسلامي دولت” او “جبهه النصره” نومونه لغوه کول او دواړه تنظیمونه یې د القاعده د اصلي څانګې په توګه په یوه نوي جوړښت کې د “د عراق او شام اسلامي دولت” تر نوم لاندې یوځای کول غوښتل.

له دې وروسته، الشرع د القاعده له مشر ایمن الظواہري سره بیعت اعلان کړ، چې له امله یې د هغه د جنگیالیو ترمنځ سخت داخلي اختلافات پیدا شول او ګڼ کسان ترې جلا شول.

الشرع ویلي چې هغه د الظواہري د لارښوونو او سپارښتنو له مخې تر ۲۰۱۶ کال د جولای تر میاشتې پورې فعالیت کاوه، تر هغه چې یې له القاعده سره د اړیکو پرېکون اعلان کړ او یو نوی تنظیم یې د “جبهه فتح الشام” په نوم جوړ کړ. همدا هغه وخت و چې نوموړي د لومړي ځل لپاره خپل منځ خلکو ته ښکاره کړ.

الشرع ویلي چې له القاعده سره د اړیکو پرېکون د “اهل الشام د غوښتنې” له مخې وشو، ترڅو د نړیوالې ټولنې له لوري د مداخلې پلمې له منځه یوړل شي. هغه زیاته کړه چې د دې ګام موخه دا وه چې “د الله دین ټینګ کړي، د هغه شریعت پلي کړي، د ټولو خلکو ترمنځ عدالت رامنځته کړي، له نورو مخالفو ډلو سره یو موټی شي، د مجاهدینو لیکې ټینګې کړي، د شام خاوره ازاده کړي او نظام او ملاتړ یې له منځه یوسي”.

د “جبهه” او د “اسلامي دولت” ترمنځ د عقیدوي اختلافاتو په اړه، الشرع هغه مهال وویل: “موږ هغه خلافت ردوو چې دوی یې اعلانوي، او دا نامشروع بولو، ځکه چې پر نامشروع بنسټونو ولاړ دی”.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/www.aljazeera.net/https://)

په جگړه ییزو ډگرونو کې د هغه فکر او ایډیولوژي

د احمد الشرع لومړۍ رسنیزه مرکه هغه وه چې د الجزیرې ټلوېزیوني شبکې ته یې ورکړه، او د «لقاء اليوم» په خپرونه کې د ۲۰۱۳ کال د ډسمبر په ۱۹مه خپره شوه. په دې مرکه کې هغه وویل چې د ځینو اسلامي ډلو له لوري د تکفیر له لارې سره موافق نه دی.

هغه وویل:

«موږ مسلمانان کافر نه بولو، ځکه د یوه مسلمان تکفیر فتوا ته اړتیا لري، او دا د علماوو کار دی. له همدې امله موږ د تکفیر پر پکړه شرعي محکمو او علماوو ته پرېږدو، ترڅو د اسلامي شریعت له اصولو سره سم پر پکړه وکړي.»

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/www.aljazeera.net/https://)

هغه د سوريې د راتلونکي په اړه د خپلې جبهې دریځ داسې بیان کړ:

«موږ د اهیله نه لرو چې د نظام تر سقوط وروسته د سوريې سیاسي راتلونکي یوازې موږ جوړ کړو، او نه هم غواړو چې د ټولنې مشري یوازې زموږ په لاس کې وي، که څه هم دې پر اوته ورسېږو. د هېواد د چارو د سمبالښت لپاره به شرعي کمېټې او د حل او عقد اهل کسان پلان جوړوي، ترڅو د الله د شریعت له مخې مشوره (شورا) او عدالت ټینګ شي.»

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/www.aljazeera.net/https://)

هغه زیاته کړه چې علماوو د ځینو ډلو خبرې او کړنې څارلې دي او هغوی یې له هغو خوارجو سره ورته بللي چې خلک د گناهونو له امله کافر بولي، د مسلمانانو وینې یې

له شرعي اصولو حلالوي، او خپل مخالفين تکفير کوي، آن تر دې چې جبهه النصره هم کافر بولي، خو «موږ هغوی نه کافروو».

الشرع د ۲۰۲۱ کال په مرکه کې له خبريال سميت سره وويل چې له داعش تنظيم څخه د هغه بېلتون د دې ډلې د ناسم سياست له امله و، په ځانگړي ډول د جگړې د مدیریت، له بې گناه خلکو سره د چلند او د هغوی د وژلو په اړه. دا کړنې د داخلي اختلافاتو او وېش سبب شوې، چې وروسته یې پرېکړه وکړه له هغوی واټن واخلي او خپله لاره بدله کړي.

له بېلتون سره سم، الشرع ټينگار وکړ چې د القاعده ايډيولوژي او ورسره اړيکه د يوې تېرې مرحلې برخه وه، او دا چې هغه د امريکا متحده ايالاتو يا اروپا پر ضد د هېڅ ډول بهرني بريد ملاتړ نه کوي.

د اسلامي دعوت په اړه یې وويل:

«پخوا مې د تکفيري سلفيت فکر درلود، او هغه وخت شرايطو ډېر ځوانان دې لارې ته هڅولي وو.»

هغه دا هم وويل چې د القاعده مشرتابه سترې تېروتنې کړې وې، او له دې ډلې د هغه د بېلتون يو مهم لامل دا و چې تنظيم له هغو اصولو او معيارونو واوښت، چې ده تر دې مخکې د سوريې ته له تگ وړاندې په هغه ليکلې طرحه کې له البغدادی سره پرې بحث کړی و.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia>)

ادلب؛ دمر کز په توگه

کله چې په سوريه کې د ځواک توازن بدل شو، او ايران، روسيه او د امريکا متحده ايالات د جگړې په اصلي لورو کې داخل شول، او د سوريې نظام په بشپړه توگه د حلب ښار کنټرول واخيست، نور ژيم خپل مخالفين له نورو سوريایي ښارونو څخه ادلب ته ولېږدول. د دې کار موخه دا وه چې ټول مخالفين په يوه سيمه کې راټول کړي او وروسته پرې بريد وکړي.

احمد الشرع له دې فرصته ګټه واخيسته او د خپل پلان د عملي کولو لپاره يې کار پيل کړ. هغه د «جبهه فتح الشام» د جوړېدو اعلان وکړ، چې وروسته يې نوم «هيئت تحرير الشام» ته واوښت. د دې جوړښت هدف دا و چې د هېواد په شمال لوېديځ کې، د هغه تر واک لاندې سيمو کې، سوريایي ډلې سره يو موټی کړي.

د نورو جهادي ډلو د واکمنۍ له طريقې سره په توپير، الشرع سياست ته هم مخه کړه. هغه د ۲۰۱۷ کال د نومبر په مياشت کې، د خپلې ولکې په سيمو کې لومړنۍ ملکي اداره جوړه کړه چې د سوريې د ژغورنې حکومت ونومول شوه. نوموړي هڅه وکړه چې دا اداره له ملکي کسانو او پوهنتوني استادانو څخه جوړه وي.

د «په ازادو شويو سوريایي سيمو کې د لوړې کچې ملکي ادارې» د نوښت مسوده، د ژغورنې حکومت له خوا هيئت تحرير الشام ته وړاندې شوه او د بېلابېلو پوځي او ملکي لورو له مشورو وروسته ومنل شوه، تر څو د ټولنې تر ټولو ډېرې برخې پکې شاملې شي.

(أبو-محمد-الجولاني/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/2015/7/26>)

د ژغورنې حکومت وکولای شول ادلب له امنیتي، اداري او خدماتي اړخه اداره کړي، او په ځینو برخو کې پرمختګ هم رامنځته شو. سره له دې، الشرع د خپلې ادارې پر ضد له پرله پسې لاریونونو او له ځینو سوريایي ډلو سره له اختلافاتو سره هم مخ و.

الشرع په ۲۰۲۰ کال کې ومنله چې د واکمنۍ په طریقه کې یې تېروتنې کړې دي، او ژمنه یې وکړه چې د اصلاح هڅه به کوي. ډېر هغه کسان چې ورسره یې کار کړی، هغه یو عمل پال (پراګماتیک) شخصیت بولي؛ ځکه کله به یې د ستونزو د حل لپاره له خبرو او تفاهم کار اخیست، او کله چې اړتیا وه، د زور کارولو ته هم چمتو کېده.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia>)

د سیاست ډګر

احمد الشرع له ځوانۍ راهیسې، د پوهنتون د کلونو پر مهال، سیاست ته پام وکړ. دا د هغه د کورنۍ د سیاسي شالید له امله و، ځکه چې له خپل پلار سره به یې هره ورځ په کور کې سیاسي بحثونه کېدل.

د هغه سیاسي فکر د عراق او سوريې د جګړو پر مهال ورو ورو پیاوړی شو، خو وروسته یې بڼه هغه وخت واخیسته چې نوموړي څو کاله په ادلب کې د ازادو شویو سیمو د ادارې تجربه ترلاسه کړه.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia>)

د کورني سياست ډگر

په کورني ډگر کې احمد الشرع د جگړې مدیریت د پوځي او سياسي هڅو په یوځای کولو سره پر مخ بڼه، او هڅه یې کوله چې د بېلابېلو ډلو ترمنځ همغږي رامنځته کړي، ترڅو پوځي او سياسي پرېکړې یو موټی وي.

دا پر او له ۲۰۱۹ څخه تر ۲۰۲۴ پورې وغځېد، چې د کورنيو او بهرنيو فعالیتونو لپاره د چمتووالي او ستراتیژیک پلان جوړونې موده بلل کېږي.

څارونکو ویلي چې د الشرع تګلاره دا وه چې د پخوانیو ډلو او تنظیمونو له تجربو زده کړه وکړي، داخلي وېشونه مخه ونیسي، او د سوريې د نظام پر ضد منظم او ګډه دریځ رامنځته کړي.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia>)

د مخالفو ډلو یووالی

الشرع د پراخو پوځي عملیاتو تر پیل مخکې، د خپل تمرکز مرکز د تنظیمي جوړښتونو اصلاح وګرځاوه.

د جگړې په کلونو کې دهغه اړیکې له نورو ډلو سره بدلېدونکې وې؛ کله لنډمهاله ائتلافونه، او کله شخړې، چې لامل یې فکري اختلافات او د واک سیالی وې.

هغه دې حالت ته د نرښت او کلک دریځ ګډ سیاست غوره کړ؛ کله یې د ستونزو د حل لپاره د زغم سیاست کاراوه، او کله یې د زور یا تنظیمي پرېکړو له لارې مسئله حلوله.

له وخت سره يې له نورو ډلو سره د جوړجاړي لاره ونيوله، د يو واحد هدف تر چتر لاندې يې د يووالي هڅه وکړه، او داخلي اصول يې وضع کړل ترڅو شخړې رامنځته نه شي.

په ۲۰۱۹ کال کې د «الفتح المبين» د عملياتو خونه جوړه شوه، چې پکې هيڅه تحرير الشام او نورې ډلې شاملې وې، او موخه يې د نظام پر ضد د پوځي هڅو يوځای کول او د شمالي سوريې د عملياتو همغږي وه.

الشرع داسې تگلارې عملي کړې چې د ډلو د ټوټه کېدو مخه ونيسي، او جگړه يوازې د يوې ګډې بيرغ لاندې پر مخ ولاړه شي.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/https://www.aljazeera.net/encyclopedia)

تنظيمي پياوړتيا (۲۰۲۰-۲۰۲۱)

د ۲۰۲۰ او ۲۰۲۱ کلونو ترمنځ، د سيمه ييزو هوکړو له امله ځينې جبهې نسبتاً آرامې شوې. د شمالي سوريې مشرتابه له دې فرصته ګټه واخيسته، خپل کادرونه يې بيا تنظيم کړل او د يوې متحدې قوې د جوړولو لپاره يې تيارى ونيوه.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/https://www.aljazeera.net/encyclopedia)

د ۲۰۲۴ بدلونونه

تر ۲۰۲۴ پورې، د سوريې پر نظام اقتصادي او سياسي فشارونه زيات شول، او نښې څرګندې شوې چې دهغه ملاتړي نور د پخوا په شان د ملاتړ توان نه لري.

په همدې شرايطو کې، د الشرع ستراتيژي دا وه چې مشري او سرچينې يو موټی کړي، د نظام پر ضد د پراخو ګامونو لپاره زمينه برابره کړي، او د دښمن له کمزوريو او سيمه ييزو بدلونونو ګټه واخلي.

«ردع العدوان» او د اسد پر څېدل

د ۲۰۲۴ کال د نومبر په ۲۷ مه، د الفتح المبين د عملياتو خونې اړوند د پوځي عملياتو ادارې د «ردع العدوان» عمليات پيل کړل، او احمد الشرع يې عمومي قومندان وټاکل شو. اصلي هدف د حلب ښار نيول وو.

له عملياتو سره سم، مخالفو ډلو پر حلب واک واخيست او د اسد ځواکونه وتښتېدل. له دې وروسته، ډلې حماي ته هم ورننوتلې. الشرع جنگياليو ته غږ وکړ چې د بريا اخلاق مراعات کړي، د اسلام دين لارښوونې او انساني ارزښتونه په پام کې ونيسي.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/2015/7/26/https://www.aljazeera.net)

هغه په يوه بيان کې وويل:

«موږ شپه او ورځ د سوريې لپاره کار کوو. راتلونکې د هغې سوريې ده چې د ټولو سوريایانو لپاره به د عدالت، کرامت او ازادۍ هېواد وي.»

په همدې پړاو کې، هغه په رسمي اعلاميو کې په خپل اصلي نوم راڅرگند شو.

د جگړې په دولسمه ورځ، مخالفينو پر پلازمېنه واک واخيست او د اسد د کورنۍ ۵۳ کلنه واکمني پای ته ورسېده. لوېديځو رسنيو راپور ورکړ چې اسد له خپلې کورنۍ سره له هېواده وتښتېد.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/2015/7/26/https://www.aljazeera.net)

د انتقالی پړاو ولسمشر

الشرع د هېواد د تنظیم او اصلاح لړۍ پیل کړه، چې پکې د بېلابېلو وسله والو ډلو منحل کول، د واحد پوځ جوړول، او د دولتي بنسټونو بیا رغونه شامل وه.

سیاسي اصلاحات هم پیل شول، لکه ملي ډیالوګ، د انتقالی اساسي قانون مسوده، او د نوې حکومت جوړول، له دې ټینګار سره چې سوريه به د بهر لپاره ګواښ نه وي.

هغه د خپلو ځواکونو له لوري د ځینو سرغړونو له امله د څېړنو کمېټې جوړې کړې، ترڅو مسئولین حساب ورکړي او د قربانیانو تاوان جبران شي.

د دمشق په ولسي ماڼۍ کې د نوې سوریایي ادارې په غونډه کې، الشرع د انتقالی پړاو ولسمشر وټاکل شو، د ۲۰۱۲ اساسي قانون لغوه شو، او د بحث ګوند، ولسي جرګې، پوځ او امنیتي ادارو د منحل کېدو اعلان وشو.

د ۲۰۲۵ کال د مارچ په ۲۹ مه، هغه نوې انتقالی حکومت وټاکه چې پکې د انقلاب مشران شامل وو.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/https://www.aljazeera.net/encyclopedia)

رواني ننگوني

نوې اداره د پخواني رژیم د پاتې شونو پر ضد امنیتي عملیات پیل کړل، او د جګړې جرمونو او بشري سرغړونو تورنو کسانو د نیولو هڅې وشوې.

سره له دې، امنیتي او اقتصادي ستونزې پاتې وې، په ځانګړي ډول د ساحلي سیمو کې. اسرائیل هم د سوريې تحرکات تر څار لاندې نیولي وو او په جولان کې یې خپلې ننوتنې روانې ساتلې.

د ۲۰۲۵ کال د مارچ په ۶مه، د پخواني نظام پر پاتې شونو د همغږو بریدونو تور ولګېد، چې لښکره سر تېري پکې ووژل شول. وروسته د دولتي ځواکونو په ځوابي عملیاتو کې هم پراخې مرګ ژوبلې واوښتې، چې ډېری یې ملکي وګړي وو.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/encyclopedia/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/2015/7/26/>)

نړیوال ډګر

امریکايي مجلې ټایم احمد الشرع د ۲۰۲۵ کال د نړۍ له سلو اغېزناکو شخصیتونو څخه وبله.

د ۲۰۲۵ کال په جنوري کې، د قطر امیر شیخ تمیم بن حمد آل ثاني دمشق ته ولاړ، چې دا د اسد له پرځېدو وروسته د کوم دولت مشر لومړنی سفر و.

الشرع وروسته ریاض ته ولاړ، او بیا د سوريې حکومت د لاذقيې بندر د پراختیا لپاره له یوې فرانسوي کمپنۍ سره د پانګونې تړون لاسلیک کړ.

د ۲۰۲۵ کال د مې په ۱۴مه، د امریکا ولسمشر ډونالډ ټرمپ په ریاض کې له الشرع سره وکتل، چې دا د ۲۵ کلونو وروسته د امریکا او سوريې د مشرانو لومړنۍ ناسته وه.

په سپتمبر ۲۰۲۵ کې، الشرع د ملګرو ملتونو عمومي غونډې ته وینا وکړه، چې دا د نږدې شپېتو کلونو وروسته د سوريې د ولسمشر لومړی حضور و.

د ترهگری له نوملړه ایستل

په ۲۰۱۱ کال کې د جبهه النصره له جوړېدو وروسته، امریکا دا ډله ترهگره وبلله، او په ۲۰۱۳ کال کې یې ابو محمد الجولاني نړیوال ترهگر اعلان کړ او پر سړي جايزه کېښوده.

خو د اسد له پرځېدو وروسته، امریکا د دې دریځ بیا کتنه پیل کړه. په ۲۰۲۵ کال کې لومړی جايزه لغوه شوه، او د هماغه کال د جون په ۲۳ مه، د امریکا د بهرنیو چارو وزارت هیئت تحریر الشام له رسمي ډول د ترهگر و له لېست څخه وایسته.

په ۲۰۲۰ کال کې، الشرع له بهر سره اړیکې پیل کړې او هڅه یې وکړه چې له لوېدیځ سره په خپله ژبه خبرې وکړي، ځان وروپېژني او رسنیزې مرکې ورکړي. له دې جملې څخه یې د نړیوالو کرکېچونو له ډلې سره مرکه وه، چې پکې یې وویل:

«سوريه به د بهر پر ضد د بریدونو مرکز نه وي، او جگړه به یوازې د اسد او د هغه د ملاتړ و پر ضد وي.»

هغه د خپل جهادي تېروخت له امله خپل سیاسي دریځ بیا تعریف کړ، او په ۲۰۲۱ کال کې د امریکایي خبریال مارټن سمیت سره په مرکه کې په نوې څېره راڅرگند شو. دا لومړی ځل و چې هغه خپله پوځي جامه پرېښوده او رسمي درېشي یې واغوسته.

د خپل سیاسي بهیر پر مهال، الشرع د سوريې په کرکېچ کې د سیمې او نړۍ د سترو ځواکونو رول درک کړ، لکه ترکیه، روسیه او ایران، او داسې تگلارې یې غوره کړې چې کله نرمښت پکې و او کله حساب شوې مقابله.

په ۲۰۱۷ کال کې، کله چې د سوريې د تاوتریخوالي د کمولو د سیمو درې اړخیز تړون وشو، او ترکي ځواکونه ادلب ته داخل شول او د څارنې پوستې یې جوړې کړې، الشرع د ترکي حضور پر ضد د بنمېني اعلان نه کړه، بلکې په عمل پال (پراگماتیک) ډول یې ورسره چلند وکړ. همدا کار لامل شو چې ځینو سوريایي ډلو هغه په خیانت تورن کړي.

کله چې ترکیې د اسد له نظام سره د خبرونیت اعلان کړ، الشرع دا ګام وغانده، خو له انګرې سره یې اړیکې پرې نه کړې. برعکس، د روسیې او ایران په اړه یې دریځ ډېر پیچلی و؛ هغه له احتیاطه کار اخیست، نه یې بشپړ منل کول او نه یې ښکاره مقابله، بلکې د ساتنې او نسبي مخالفت ترمنځ یې دریځ غوره کړی و.

(أبو-محمد-الجولاني/2015/7/26/ <https://www.aljazeera.net/encyclopedia>)

۱. لومړني ژوند او پوځي فعالیت

الشرع له ځوانۍ څخه پوځي فعالیت ته تمایل درلود او د ۲۰۰۳ کال شاوخوا د عراق پر وړاندې د امریکا د یرغل په وخت کې د القاعده ډلې سره یو ځای شو. هغه وروسته د القاعده د سوريې څانګې، جبهه النصره، مشري وکړه او د سوريې د بشار اسد رژیم پر ضد جګړه کې مهم رول ولوباوه. (Mediaeye News, n.d.)

۲. د القاعده او هیئت تحریر شام مشري

په ۲۰۱۲ کال کې، کله چې جبهه فتح الشام رامنځته شوه، الشرع له القاعده سره خپلې اړیکې پرې کړې. بیا یې د هیئت تحریر شام مشري تر ۲۰۲۵ پورې پر غاړه درلوده. هغه د سوريې د جګړې په دوران کې د سخت دریځ سیاست درلود، خو وروسته یې خپله لیدلوري معتدله کړه او د لویډيځو هیوادونو سره د جګړې څخه

ډډه وکړه، او ژمنه یې وکړه چې د ټولنې ټولو اقلیتونو ساتنه به وکړي (Al-Jazeera, 2024).

۳. دولسمشرۍ واکمني

د ۲۰۲۴ کال په پای کې د سوريې د اپوزیسیون بریا وروسته، الشرع د سوريې د سرپرست دولت رهبر شو. (Wikipedia, n.d.) په ۲۰۲۵ کال د جنورۍ په ۲۹مه یې د سوريې دولسمشر په توګه رسمي واک ترلاسه کړ او د انتقال حکومت مشري یې هم په غاړه واخیسته. هغه د پنځه کلنې موقتي اساسي قانون لاسلیک کړ چې د انتقال دورې بنسټ یې کېښود. (Israel Hayom, 2024)

۴. بهرني سفرونه او همکارۍ

دولسمشر په توګه، الشرع خورسمي سفرونه بهرنیو هیوادونو ته ترسره کړل او د سوريې د دیموکراتیکو ځواکونو سره د نظامي او مدني اداراتو د ادغام لپاره تړونونه لاسلیک کړل. هغه هڅه کوي چې په سوريه کې امنیت او ثبات ټینګ کړي، او د ټولنې ټولو برخو ته د عدالت فرصتونه برابر کړي. (Al-Jazeera, 2024)

۵. نړیوال وضعیت او جایزه

د امریکا د متحده ایالاتو د بهرنیو چارو وزارت هغه په ۲۰۱۳ کال کې د نړیوال تروریستانو په ځانګړي لست کې شامل کړ او د هغه د نیولو لپاره یې تر ۱۰ میلیونو ډالرو انعام اعلان کړی و. (Mediaeye News, n.d.) خو په وروستیو کلونو کې، الشرع د لویدیځو هیوادونو سره د جګړې څخه ډډه کړې او د سوريې وضعیت د اصلاح لپاره یې هڅې پیل کړي.

۱. د کورنۍ شاليد

احمد حسين الشرع، چې په جگړه ييز نوم ابو محمد الجولاني پېژندل کېږي، د جولان د لوړو سيمو د يوې کورنۍ غړی دی. د جولان سيمه په ۱۹۶۷ کال کې د شپږ ورځنۍ جگړې پر مهال د اسراييلو لخوا اشغال شوه او د هغه کورنۍ کډواله شوه. د الجولاني پلار، حسين الشرع، يو عربي ملي گرااو د ناصر په ملاتړ فعاله ډله کې شامل و. هغه د سوريې د بعثي رژيم له خوا د ۱۹۶۱ او ۱۹۶۳ کالونو د کودتاگانو وروسته د سياسي تصفيو پر مهال زنداني شو.

په ۱۹۷۱ کال کې د عراق بعثي رژيم ته د زده کړو لپاره وتبستېده او هلته يې لوړې زده کړې بشپړې کړې. هغه وروسته د فلسطين د آزادۍ د سازمان د فدائيانو سره د همکارۍ لپاره اردن ته سفر وکړ. د ۱۹۷۰ مو کلونو په جريان کې، کله چې حافظ اسد په سوريه واکمن و، دوباره زنداني شو، خو وروسته آزاد شو او عربستان سعودي ته پناه واچوله. (Wikipedia, n.d.).

۲. لومړني ژوند او جگړه ييز فعاليتونه

الجولاني په ۱۹۸۲ کال کې په رياض، عربستان سعودي کې زيږيدلی و، چېرته چې پلاريې د نفتو انجنير و او تر ۱۹۸۹ کال پورې هلته کار کاوه. په همدې کال کې د هغه کورنۍ سوريې ته راستنه شوه. الجولاني په دمشق کې د المزه په ختيځ سيمه کې لوی شو او د ۲۰۰۳ کال پورې هلته ژوند کاوه، کله چې عراق ته کډه شو. د «الجولاني» لقب يې د جولان د لوړو سيمو په ياد ورکړل شوی نوم دی (Wikipedia, n.d.).

د عراق د جگړې پر مهال، هغه د امريکا د يرغل وروسته د القاعده په عراق کې چټک پرمختگ وکړ. راپورونه وايي چې هغه د ابو مصعب الزرقاوي سره نږدې

اړيکې درلودې، خو هغه په ۲۰۰۱ کال کې ويلي چې شخصاً الزرقاوي نه دی ليدلی او د جگړې په لومړيو پړاوونو کې يې يوازې د پياده نظام عسکر په توگه برخه اخيستی وه. د عراق د کورنۍ جگړې په ۲۰۰۶ کال کې، الجولاني د امريکا ځواکونو ونيوه او د پنځو کلونو لپاره يې په بېلابېلو زندانونو کې ساتل شو، چې پکې ابو غريب، کمپ بوکا، کمپ کاپر او کمپ تاجي شامل وو. (Mediaeye News, n.d.)

۳. د سوريې کورنۍ جگړه او جبهه النصره

په ۲۰۱۱ کال کې د بشار اسد د رژيم پر ضد د سوريې د قيام له پيل وروسته، الجولاني د دولت اسلامي عراق د سوريې څانگې جوړولو او د جبهه النصره د تاسيس په پلان کې مهم رول ولوباوه. جبهه النصره د دولت اسلامي عراق يوه څانگه وه چې د ابوبکر البغدادی تر مشرتابه لاندې فعاليت کاوه، او الجولاني او د هغه جنګي ځواک ته سلاح او مالي ملاتړ برابرې شوې وه. (Al-Jazeera, 2024)

په منابعو کې اختلاف شته چې ايا الجولاني پخپله د جبهه النصره د جوړولو فکر کړی و که بل قوماندان؛ خو داروېنه ده چې هغه په ۲۰۱۲ کال د جبهه النصره مشر وټاکل شو. په همدې دوره کې، د امريکا د بهرنيو چارو وزارت جبهه النصره د تروريستي سازمان په توگه وپيژنده او د القاعده د عراق يوه څانگه يې وبلله

(Wikipedia, n.d.).

٤. داعش سره شخړه

په ۲۰۱۳ کال کې، کله چې ابوبکر البغدادی هڅه وکړه چې جبهه النصره په مستقیم ډول د دولت اسلامي عراق (داعش) برخه کړي، الجولاني دا غوښتنه ونه منله. که څه هم مخکې جبهه النصره د دولت اسلامي عراق تابع وه، اوس الجولاني د ایمن الظواهري په ملاتړ مستقیم له القاعده سره تړون وکړ، ترڅو خپل ځان مختار وساتي او جبهه النصره خپله ځانګړې هویت ولري. ابوبکر البغدادی د دې حکم مخالفت وکړ او د دواړو سازمانونو د یوځای کیدو اعلان یې وکړ، چې په پایله کې د جبهه النصره او داعش ترمنځ د سوريې د سیمې پر کنټرول جګړه پیل شوه (Israel Hayom, 2024).

١. د جبهه النصره بیا ژوندی کول

الجولاني په ۲۷ مې ۲۰۱۵ کال کې خپله لومړنۍ رسنۍ ای مرکز د الجزیره ټلوېزیوني شبکې سره وکړه. په دې ۵۰ دقیقې مرکز کې هغه د جبهه النصره او جیش الفتح (د بشار اسد پر ضد د مخالفینو اتحاد) د جګړې سیاستونه تشریح کړل. جولاني ویلي چې د جبهه النصره جګړه د هغو کسانو پر ضد ده چې د اهل سنت خلکو وژنه، شکنجه او تېری کوي. د هغه په وینا، علویان د فقهاوو او کارپوهانو له نظره د دین نه بهر دي، خو که علویان له حکومت او شرک څخه لاس واخلي، دوی زموږ وروڼه ګڼل کېږي او د هغوی دفاع به کېږي. هغه همدارنګه وویل چې د مسیحیانو او نورو کسانو نه جزیه نه اخلي، او د حکومت عسکر که خپل وسلې پرېږدي او تسلیم شي، آزاد دي، حتی که زرګونه کسان یې وژلي وي. جولاني همدارنګه څرګنده کړه چې دوی د امریکا او اروپا پر ضد حملې نه کوي، خو که د امریکا هوايي بریدونه دوام وکړي، دوی ممکنه نور انتخابونه ولري

(Wikipedia, n.d.).

الجولاني د جبهه النصره او داعش تر منځ اختلاف ته هم اشاره وکړه او وويل چې رږښم اسد، حزب الله لبنان او داعش د خپلو مشترکو گټو له امله د دوی پر ضد جگړه کوي. هغه وويل چې په قلمون غرونو کې د حزب الله سره په جگړه کې، د داعش ځواکونو له شاخه حمله وکړه. د سوريې د دولت سفير په ملګرو ملتونو کې، بشار جعفري، په دې مرکه انتقاد وکړ او الجزيره يې د جبهه النصره د منځلارې تروريستي ډلې په توګه معرفي کولو هڅه وبلله (Mediaeye News, n.d.).

۲. جبهه فتح الشام

په ۲۸ جولای ۲۰۱۶ کې، الجولاني اعلان وکړ چې جبهه النصره به د «جبهه فتح الشام» په نوم فعاليت وکړي. هغه وويل چې دا ډله اوس د کومې بهرني ډلې تابع نه ده. که څه هم ځينې تحليلګر دا د القاعده نه جلا کېدو په معنا وبلله، خو الجولاني خپله وفاداري د ايمن الظواهري سره نه ده مات کړې. (Al-Jazeera, 2024)

۳. هيئت تحرير شام

په ۲۸ جنوري ۲۰۱۷ کې، الجولاني د جبهه فتح الشام د منحل کولو اعلان وکړ او دا ډله يې د يوې لويې اسلامي ډلې په نامه «هيئت تحرير شام» سره يوځای کړه. دغه ډله د القاعده او داعش پر وړاندې جګړې ته لومړيتوب ورکړ او توانېدله چې داعش، القاعده او نور مخالف ځواکونه په خپل قلمرو کې شاته کړي او د ادلب ولايت کنترول ترلاسه کړي. (Israel Hayom, 2024)

۴. د حملو رهبري

الجولاني تر ۲۰۱۲ څخه تر ۲۰۱۷ پورې د جبهه النصره، جبهه فتح الشام او هيئت تحرير شام له لارې څو ځانمرغي بريدونه او د شيعه، دروز او علويانو پر ضد پاكولو

بريدونه ترسره کړل. په دې کې د ژانوري ۲۰۱۲ بمب گذاري میدان، د حطه وژنې، د قلب لوزه برید، زړعه حمله، او د مارچ ۲۰۱۷ دمشق برید شامل دي. همدارنگه، دغه ډله د دمشق په بمب گذاريو کې د ۲۰۱۲ کال د مې او د ۲۰۱۳ کال د فبروري په پېښو کې هم مشکوکه وه. (Wikipedia, n.d.)

۵. د رژیم اسد سقوط

په ۲۷ نومبر ۲۰۲۴، دهیئت تحریر شام په مشرۍ د مخالفینو ډلو د ترکیبې ملاتړ سره ګډ بریدونه ترسره کړل. دوی د سوريې په ادلب، حلب او حما ولایتونو بریدونه وکړل او وروسته حمص او دمشق هم ونیول شول. کله چې اپوزیسیون ځواکونه دمشق ته ورسېدل، بشار اسد او کورنۍ یې له سوريې وتښتېدل او د رژیم واک پای ته ورسېد. الجولاني وروسته د انتقال د خبرو لپاره د اسد دولت غړو سره ولیدل او محمد البشیر د موقت صدراعظم په توګه وټاکل شو. (Wikipedia, n.d.)

۶. مواضع او سیاسي دریځ

الجولاني په یوه مرکه کې وویل چې د اسرائیل د هوايي بریدونو له ختمېدو وروسته، اسرائیل نور د سوريې د حملې لپاره بهانه نلري. هغه د سیمه ییز امنیت د ساتلو لپاره د ډیپلوماټیکو حل لارو اهمیت یادونه وکړه. همدارنگه هغه وویل چې هیئت تحریر شام به د ۱۹۷۴ د ځواکونو د جلا کولو تړون ته دوام ورکړي او د سیمه ییزو شخړو د حل لپاره نظامي ماجر اوې به وروستي انتخاب وي (Al-Jazeera, 2024).

تشکیل هیئت تحریر شام او د سوریې د جگړې وروستی پر مختگونه

۱. د هیئت تحریر شام جوړول

په ۲۸ جنوري ۲۰۱۷ کې، احمد حسین الشرع (ابو محمد الجولاني) د جبهه فتح الشام د منحل کولو اعلان وکړ او دا ډله یې د یوې لویې اسلامي سوریې ډلې په نامه هیئت تحریر شام سره یوځای کړه. د دې ډلې لومړیتوب د القاعده او داعش پر وړاندې جگړه وه، ترڅو د لویديځو هېوادونو په نظر کې خپل موقف ښه کړي.

هیئت تحریر شام توانېدله چې داعش، القاعده او د مخالفینو زیاتره ځواکونه په خپل قلمرو کې شاته کړي او د ادلب ولایت ډېره برخه په خپل کنټرول کې واخلي، چې د سوریې د نجات حکومت په مرسته اداره کېږي، کوم چې له هیئت تحریر شام سره متحد دی.

په یوې مرکې کې چې الجولاني د CBS نیوز د ۶۰ دقیقې پروګرام سره وکړه، هغه وویل چې اوس په سوريه کې هیڅ مستقل هیئت تحریر شام نه شته، بلکې یو هیواد دی چې ټولې ډلې، ګوندونه او سازمانونه پکې یوځای شوي دي (Wikipedia, n.d.).

۲. د بهرنیو ځواکونو د یرغل مخنیوی

د ۲۰۲۴ کال د دسمبر په ۱ نېټه، د اونۍ مجله راپور ورکړ چې ځینې رسنۍ او ټولنیزې شبکې ادعا کړې چې الشرع د روسیې د هوایي برید پر مهال وژل شوی، خو دا راپورونه وروسته د هغه د حلب ماڼۍ د لیدنې پر مهال رد شول. الجولاني د دسمبر په ۴مه، د حلب د آزادېدو وروسته، خلکو ته څرګنده کړه چې هغه ژوندی دی.

هغه د بشار اسد د رژیم د سقوط وروسته وویل چې راتلونکی پر او د سوريانو د خدمت او د راتلونکي جوړولو فرصت دی. هغه زیاته کړه چې د ایران د ځواکونو له وتلو وروسته نور د بهرنیو مداخلت لپاره اړتیا نشته. الجولاني د ایران پروژه زیانمنه بلله او د سوريې بریايي د دې پروژې پر وړاندې بریا وبلله. هغه څرگنده کړه چې د سوريې پېښې تصادفي نه وې، بلکې د اوږدې تیاري پایله ده. د روسیې په اړه یې وویل چې روسان د اسد رژیم له ناکامۍ خسته شوي، او نوی سوريایي حکومت روسیې ته د نوې اړیکې جوړولو فرصت ورکړی دی. د سوريې د مشرتابه په اړه یې وویل چې باید د انقلاب ذهنیت پرېښودل شي او د قانون او بنسټیزو ادارو دولت ته لاره پرانیزي. (Al-Jazeera, 2024)

۳. د اسد د رژیم له واکه لرې کول او د حکومت جوړښت

د ۲۰۲۴ کال د دسمبر په ۲مه، په یوې مرکې کې د CNN سره، الجولاني اعلان وکړ چې د حملې هدف د اسد د واک څخه لرې کول دي. هغه ژمنه وکړه چې د اقلیتونو د خوندیتوب لپاره به کار وکړي او د یو داسې حکومت جوړولو پلان یې وړاندې کړ چې د بنسټیزو اصولو او د خلکو د ټاکل شوي شورا پر اساس کار وکړي.

د نړیوالو بحرانونو ډلې (International Crisis Group) کارپوه ډیرین خلیفه وویل چې الجولاني د هیئت تحریر شام د حل کولو په اړه فکر کاوه، ترڅو د مدني او نظامي ادارو جوړښت ته وده ورکړي. هغه همدارنګه څرګنده کړه چې غواړي د سوريې کډوال خپلو کورونو ته بېرته راشي. (Wikipedia, n.d.)

سوريي د انقلاب بریا او د انتقالی حکومت اعلامیه

۱. د انقلاب بریا

احمد حسين الشرع (ابو محمد الجولاني) د سوريي د انقلاب د بریا اعلان وکړ. هغه وویل چې د سوريي خلک د څوارلس کلونو مظلومیت او ظلم وروسته، چې د بشار اسد رژیم یې ورباندې کړی و، د خپل قربانۍ له لارې بریا ترلاسه کړه. په دې موده کې زرگونه کسان وژل شوي، تپیان شوي، نیول شوي او ملیونونه یې کډوال شوي وو.

د هغه په وینا، د انقلاب بریا د ۲۰۲۴ کال د دسمبر په ۸مه نېټه ترلاسه شوه، او دا ورځ باید د هر کال لپاره د ملي ورځې په توګه ولمانځل شي. همدارنګه، هغه اعلان وکړ چې د ۲۰۱۲ کال اساسي قانون به نور عملي نه وي، ټول استثنایي قوانین به لغوه شي، د پخواني رژیم ټولې ادارې او امنیتي ارګانونه به منحل شي، او نوی امنیتي ارګان به د سوريوله وګړو جوړ شي.

هغه د بحث ګوند او ټولې اړوندې ډلې هم منحل اعلان کړې او د ټولو پوځي او سیاسي ډلو ادغام یې د دولت په نوو ادارو کې اعلان کړ. الشرع د انتقالی پر او لپاره د سوريي د جمهوري ریاست مسؤلیت په غاړه واخیست او د مؤقتي قانون جوړونې صلاحیت یې هم ترلاسه کړ. (Wikipedia, n.d.).

۲. د انتقالی حکومت در هبری ټاکنه اولومړني اقدامات

د ۲۰۲۵ کال د جنورۍ په ۲۹مه، په دمشق کې د “د انقلاب د بریا کنفرانس” پر مهال، د ټولو مخالفو ډلو مشرانو احمد الشرع د انتقالی پر او د ولسمشر په توګه ومنه. د دې غونډې هدف د سولې، د کډوالو د راستنېدو، او د نوي دولت د جوړولو ملاتړ و.

د جنورۍ په ۳۰مه، د قطر امیر شیخ تمیم بن حمد آل ثاني لومړنی عربي مشر و چې دمشق ته سفر وکړ او د سوريې د بیا رغونې او سیمه ییزو مسایلو په اړه یې خبرې وکړې.

د فبرورۍ په ۲مه، الشرع د سعودي عربستان ریاض او جده ته د رسمي سفر په ترڅ کې د ولی عهد محمد بن سلمان سره وکتل او له دې وروسته د عمرې د مراسمو لپاره مکه ته ولاړ. د فبرورۍ په ۴مه، هغه تر کيې ته ولاړ او د رجب طیب اردوغان سره د سوريې د ثبات او د بیا رغونې په چارو خبرې وکړې.

د فبرورۍ په ۸مه، د کیمیاوي وسلو د مخنیوي سازمان یوه پلاوي د دمشق سره د خپل لومړي رسمي لیدنې لپاره الشرع سره ملاقات وکړ. د فبرورۍ په ۱۲مه، الشرع د روسیې له ولسمشر ولادیمیر پوتین سره ټیلیفوني تماس ونيو او په همدې ورځ د سوريې د ملي ائتلاف او د مذاکرې ادارې سره غونډه وکړه، چې په پایله کې یې دواړه ادارې منحل او د نوي سیاسي جوړښت برخه وګرځېدلې.

د فبرورۍ په ۱۷مه، الشرع د سوريې د ساحلي ولایتونو اللاذقیه او طرطوس سفر وکړ، کوم چې د پخواني رژیم مرکزونه وو. د فبرورۍ په ۲۱مه، هغه د چین سفیر سره لیدنه وکړه ترڅو د اقتصادي او پانګونې همکاريو زمینه برابره کړي.

د مارچ په ۲مه، الشرع د انتقالی پړاو د قانون د جوړولو لپاره د یوې کمېټې د تشکیل اعلان وکړ، ترڅو د نوي حکومت د بنسټونو جوړښت ته لاره هواره کړي (Wikipedia, n.d.).

د سوريې موقت اساسي قانون او د احمد الشرع د حکومت اقدامات

۱. د موقت اساسي قانون جوړښت

په ۲۹ جنوري ۲۰۲۵ کې، د سوريې د انقلاب د بریا په کنفرانس کې، د پوځي عملياتو وياند حسن عبدالغني اعلان وکړ چې د ۲۰۱۲ کال د بحث ګوند اساسي قانون لغوه شوی. احمد الشرع بيا اعلان وکړ چې به د “ملي خبرواترو کنفرانس” جوړ کړي او يو “موقت اساسي قانون” به صادر کړي چې د انتقالی پړاو لپاره قانوني اساس وګرځي.

د فبروري په ۱۲مه، د مؤقت حکومت لخوا د ملي خبرواترو د کنفرانس لپاره يوه کمېټه جوړه شوه چې اووه غړي يې درلودل. د مارچ په ۲مه، الشرع د دې کمېټې د تشکیل اعلان وکړ او د مارچ په ۱۳مه يې د پنځه کلنې انتقالی دورې لپاره موقت اساسي قانون لاسليک کړ. دا قانون د اسلامي شريعت د قانوني سرچينې په توګه يادوي، د ټولو قومي او مذهبي ډلو د حقوقو خونديتوب تضمینوي، او د ولسمشر رياست سيستم يې ټاکلی، چیرې چې ولسمشر وزیران ټاکي. د پارلمان لپاره د موقت مجلس د خلکو شورا جوړه شوه چې د پنځه کلنې دورې په جريان کې د نوي اساسي قانون د جوړولو څارنه کوي. (Wikipedia, n.d.).

خو د سوريې د شمال او ختيځ د دموکراتيکې ادارې لخوا د دې قانون مسوده رد شوه، او د سوريې د دموکراتيک شورا د تاوتریخوالي، مذهبي توپير او استبداد د زیاتیدو په اړه خبرداری ورکړ. په ځینو سیمو کې مظاهره کوونکو د “الجولاني

سقوط ”شعارونه ورکړل، او په عمودا کې یې د فدرالي او دموکراتیک حکومت غوښتنه وکړه.

۲. د احمد الشرع د احتمالي وژنو هڅې

د امریکا ځانګړي استازي توم باراک د احمد الشرع د وژنې د هڅې خبرداری ورکړ، ځکه چې هغه د لویدیځ سره اړیکې جوړولې او د ټولشموله حکومت ملاتړ یې کاوه. د جون په ۱۲مه، د فرانسې ورځپاڼې L’Orient-Le Jour راپور ورکړ چې الشرع د جهادي ډلو لخوا د وژنې هڅې نه وې بریالۍ، او د جون په ۲۷مه، د حزب الله او داعش لخوا د وژنې پلان هم شنډ شو، که څه هم حکومت وروسته دا راپور رد کړ (Wikipedia, n.d.).

۳. د بهرنیو اړیکو فعالیتونه

احمد الشرع د ولسمشر په توګه له خوبهرنیو سفرونو پیل وکړ، چې پکې بحرین، اردن، سعودي عربستان، مصر، فرانسه، قطر، ترکیه، او امارات شامل دي. هغه د عربي هېوادونو د اضطراري غونډې او د انطاليا دیپلوماتیک فورم کې هم ګډون وکړ.

د جنورۍ په ۳مه، د فرانسې او آلمان د بهرنیو چارو وزیرانو دمشق ته سفر وکړ او د اروپا او سوريې د نوې سیاسي اړیکو پر موضوع یې له الشرع سره خبرې وکړې. د جنورۍ په ۲۹مه، د روسیې یوه پلاوي دمشق ته سفر وکړ او د سوريې د خاورې بشپړتیا او حاکمیت ملاتړ یې څرګند کړ.

د امریکا متحده ایالاتو د \$۱۰ میلیونه جایزې وړاندیز لغوه کړ، وروسته له دې چې الشرع د امریکا له یوې پلاوي سره لیدلي و. د می ۷مه، الشرع د فرانسې ولسمشر ماکرون سره وکتل، او د می ۱۴مه یې د امریکا ولسمشر ډونالد ټرمپ سره په

سعودي عربستان کې وليدل. د دې وروسته، ځينې لويديځ حکومتونو پر سوريه بنديزونه کم کړل.

د سپټمبر په ۲۴مه، الشرع د ملګرو ملتونو د عمومي اسامبلې ۸۰مه غونډه کې خبرې وکړې، او د اوکراین له ولسمشر زلینسکي سره یې اړیکې بیا پیل کړې (Wikipedia, n.d.).

۴. داخلي سیاست او اقتصادي پلانونه

الشرع په یوه مرکه کې وویل چې سوريه اقتصادي پرمختګ لپاره متخصصینو ته اړتیا لري، او د نړیوالو تجربو څخه د زده کړې فرصتونه باید وکارول شي. هغه وویل چې د بشار اسد رژیم سقوط به د پانګونې او اقتصادي پرمختګ لپاره لوی فرصتونه پرانیزي، او سعودي عربستان کولی شي د سوريې د بیا رغونې په چارو کې مهم رول ولري. همدارنګه، د ګاونډیو هیوادونو سره ګډ اقتصادي پروژې هم د پرمختګ سبب ګرځي. هغه هیله څرګنده کړه چې د امریکا نوې اداره به د سوريې پر اقتصادي بنديزونو غور وکړي، او د پیسو نوی سیستم به هم په پام کې ونیسي. (Wikipedia, n.d.).

۵. د سوريې د لبنان او سعودي عربستان سره اړيکې

الشرع د لبنان له مشرانو، په ځانګړې توګه د لبنان ډروز مشر وليد جنبلاط او د پخواني حکومت مشر نجيب ميقاتي سره وکتل، او د دواړو هېوادونو تر منځ د همکاريو او د پخوانيو ستونزو د حل لارې يې وڅېړلې.

د سوريې او سعودي عربستان تر منځ اړيکې هم د ۲۰۲۴ کال د ډسمبر په ۲۲ مه د سعودي پلاوي په دمشق کې د ليدنې له لارې پياوړې شوې، او د دواړو هېوادونو تر منځ د اقتصادي او پرمختيايي همکارۍ لارې چارې وڅېړل شوې (Wikipedia, n.d.).

د احمد الشرع د بهرنيو اړيکو عمده برخې

۱. د امريکا متحده ايالاتو سره اړيکې

د ۲۰۲۴ کال د ډسمبر په ۲۰ مه، د امريکا يو شمېر ډيپلوماتانو دمشق کې له احمد الشرع سره وليدل ترڅو د سوريې د انتقالی پړاو راتلونکې خبرې وکړي. د دې ليدنې په نتيجه کې، امريکا هغه ته د نيولو لپاره مخکې ټاکل شوې جايزه لغوه کړه. په دې ملاقات کې، الشرع ژمنه وکړه چې هيڅ ترهګرې ډلې به د سوريې دننه يا بهر د ګواښ جوړولو توان ونه لري.

د ۲۰۲۵ کال په جنورۍ کې، د امريکا د بهرنيو چارو يو بل پلاوي دمشق ته سفر وکړ او د امريکا نوي ولسمشر ډونالد ټرمپ لخوا د صادر شوي معافيت په اساس، شپږ مياشتې لپاره د سوريې ادارو سره د معاملو بنديزونه نرم شول، ترڅو د بشري مرستو لړۍ اسانه شي.

په می ۱۴مه ۲۰۲۵، الشرع د امریکا ولسمشر ډونالد ټرمپ سره د خلیج همکاريو شورا غونډې په څنډه کې وکتل، چې دا د دواړو هېوادونو ترمنځ لومړنی مخامخ لیدنه وه له ۲۰۰۰ کال راهیسې.

سپتمبر ۲۰۲۵ کې، الشرع نیویارک ته ولاړ او د CIA پخواني رئیس جنرال ډیویډ پیټریوس سره یې د سوريې د بیا رغونې او پانګونې فرصتونه وڅېړل. هغه لومړی سوريایي ولسمشر شو چې د ۱۹۶۷ کال راهیسې د ملګرو ملتونو د عمومي اسامبلې غونډې کې برخه واخیسته.

په نومبر ۲۰۲۵ کې، الشرع د امریکا په سپینه ماڼۍ کې له ولسمشر ټرمپ سره ولیدل، چې د سوريې د تاریخ لومړنی رسمي لیدنه وه. امریکا مخکې د سوريې پر الشرع بندیزونه کم کړل، په شمول د مالي شتمنیو او وسلو محدودیتونه (Wikipedia, n.d.).

۲. د ایران سره اړیکې

د بشار اسد د رژیم تر سقوط وروسته، الشرع څو ځله د ایران په مداخلې انتقاد وکړ. د ایران او سوريې اړیکې مخکې د ستراتیژیک محور په توګه ګڼل کېدې. نوې سوريایي اداره د ایران د نفوذ د بیا ارزونې غوښتنه وکړه او د سوريې د بهرنیو چارو وزیر، اسعد الشیباني، ایران ته خبرداری ورکړ چې په سوريه کې ګډوډي مه خپروئ او د سوريې ملي حاکمیت ته درناوی وکړئ.

الشرع په ډسمبر ۲۰۲۴ کې په مرکزي ورځپاڼه الشرق الاوسط کې وویل چې د بشار اسد پر مهال سوريه د ایران د نفوذ لپاره د یوې مهمې منصې په توګه کارول کېده، او د ایران پروژې په سیمه کې زیانمنې وې. هغه زیاته کړه چې د سوريې بريا د دې خطرناک ایرانی پلان پر وړاندې وه. (Wikipedia, n.d.).

۳. د اسرائیل او غزې اړیکې

الشرع په ډسمبر ۲۰۲۴ کې وویل چې سوريه د ۱۹۷۴ کال د تفکیک تړون پابنده ده چې د سوريې او اسرائیل ترمنځ د یوم کیپور جګړې وروسته وشو. هغه اسرائیل ته خبرداری ورکړ چې د سوريې پر وړاندې د هوايي بریدونو دوام مه کوئ او له سوريې څخه ووځئ.

هغه وویل چې سوريه د نوي جنګ لپاره چمتو نه ده او اوسنی تمرکز یې د هېواد بیا رغونه ده. د فبرورۍ په ۱۱ مه ۲۰۲۵، الشرع وویل چې د امریکا ولسمشر ټرمپ وړاندیز د غزې د خلکو د بې ځایه کولو لپاره بریالی نه شي کېدای، ځکه هېڅ ځواک خلک له خپلو ځمکو نه شي ایستلی.

په اپرېل ۲۰۲۵ کې، د امریکا کانګرس یو پلاوي دمشق ته راغی، او الشرع څرګنده کړه چې د اسرائیل سره د ابراهیم تړونونو ته د ګډون علاقه لري، خو د هېواد بشپړتیا او حاکمیت به خوندي وي. په سپتمبر ۲۰۲۵ کې وویل چې مذاکرات به ژر د دواړو هېوادونو ترمنځ د امنیتي تړون سبب شي. (Wikipedia, n.d.)

۴. د روسیې سره اړیکې

الشرع روسیه مهمه هېواد بللې او وویل چې د سوريې او روسیې ترمنځ ستراتیژیکې اړیکې دي، او د انرژۍ ډېری پروژې د روسانو په مرسته پر مخ ځي. د روسیې د بهرنیو چارو وزیر سرګي لاوروف وویل چې الشرع د غرب له فشار سره مخ دی چې روسیه پریري، خو روسیه خپل ډیپلوماتان نه دي ایستلي او د سوريې نوی حکومت سره په اړیکه کې دي.

په اپرېل ۲۰۲۵ کې، الشرع وویل چې سوريه غوښتنه کړې چې بشار اسد د خپلو جنايتونو په خاطر محاکمه شي، خو روسیه دې غوښتنې ته نه ده رضایت ورکړی.

_____ احمد الشرع (ابو محمد الجولاني)

د اکتوبر ۱۵مه ۲۰۲۵، الشرع روسیه ته سفر وکړ ترڅو دروسي پوځي اډو وضعیت
وڅېړي او د دواړو هېوادونو ترمنځ مثبت پیغامونه شتون لري. (Wikipedia, n.d.)

پایله

احمد الشرع (چې په ابو محمد الجولاني هم پېژندل کېږي) د سوريې د وروستيو سياسي او پوځي بدلونونو له مهمو څېرو څخه ګڼل کېږي. هغه د وسله والې مبارزې له پېر او څخه تر سياسي حضور پورې اوږده او پېچلې لاره وهلې ده. د ده فعاليتونه، نظريات او سازماني بدلونونه د سوريې په کورنۍ جګړه، سيمه ييز سياست او نړيوالو دريځونو ژور اغېز لرلی دی.

د ده تر مشرۍ لاندې Hay'at Tahrir al-Sham له يوې سختدريځې وسله والې ډلې څخه په تدريجي ډول د سيمې د يو منظم سياسي اداري ځواک په بڼه راڅرګنده شوه، چې دا بدلون د نړيوالو پام ځانته واړاوه. سره له دې، د نوموړي مخينه، ايډيالوژي او تېر فعاليتونه لا هم د بحث او اختلاف موضوع ده.

په ټوله کې، د احمد الشرع ژوند او سياسي مسير د معاصرې سوريې د تحولاتو يوه هنداره بلل کېدای شي. د ده راتلونکي رول به تر ډېره د سوريې د سياسي ثبات، ملي پخلاينې او نړيوالو اړيکو له څرنګوالي سره تړلی وي.

ماخذونه (References)

Al Jazeera. (2015, July 26). الجزيرة نت. أبو محمد الجولاني. <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/2015/7/26/أبو-محمد-الجولاني>

Al Jazeera. (2024). *Hay'at Tahrir al-Sham and developments in Syria*. <https://www.aljazeera.net>

Israel Hayom. (2024). *Syrian transitional government developments*. <https://www.israelhayom.com>

Mediaeye News. (n.d.). *Profile of Abu Mohammad al-Julani*. <https://www.mediaeyenews.com>

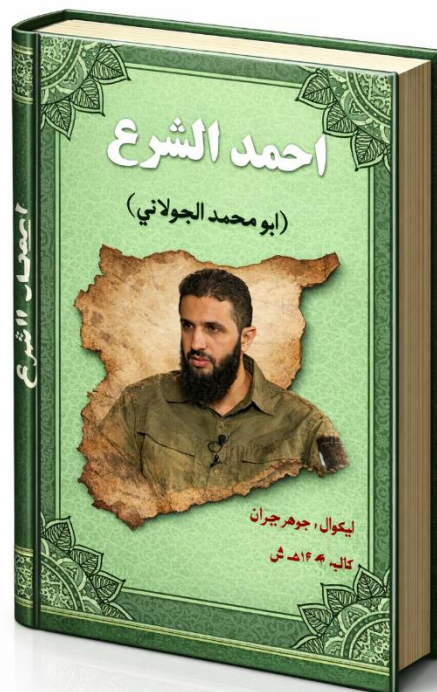
Time. (2025). *The 100 most influential people of 2025*. <https://time.com>

U.S. Department of State. (2013). *Terrorist designation of Abu Mohammad al-Julani*. <https://www.state.gov>

U.S. Department of State. (2025, June 23). *Removal of Hay'at Tahrir al-Sham from terrorist list*. <https://www.state.gov>

Wikipedia contributors. (n.d.). *Ahmed al-Sharaa*. In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved February 16, 2026, from <https://en.wikipedia.org>

Wikipedia contributors. (n.d.). *Hay'at Tahrir al-Sham*. In *Wikipedia, The Free Encyclopedia*. Retrieved February 16, 2026, from <https://en.wikipedia.org>

جوهر جبران د پښتو ژبې له هغو فعالو لیکوالانو څخه دی چې سلگونه علمي، تعلیمي او څېړنیز اثر یې لیکلي دي. د ده لیکنې تر ډېره د بنسټیزو علومو ساده، روښانه او درسي تشریح ته ځانګړې شوې دي، تر څو زده کوونکي، ښوونکي او عام لوستونکي وکولای شي له علمي مفاهیمو اسانه ګټه واخلي.

د نوموړي مهم اثر د فلسفې مبادي، د ښوونې او روزنې اصول، د تدریس میتودونه، ساینس، اروپوهنه، ټولنپوهنه، ځمکه پېژندنه او د طبیعي بوټو علمي ګټې رانغاړي. د ده ډېری کتابونه په برېښنايي (Soft) بڼه خپاره شوي او د علمي مینه والو لپاره پر آنلاین پلیټفارمونو د لاسرسۍ وړ دي.

جوهر جبران په خپلو اثارو کې د عقلاني تفکر، انتقادي فکر، علمي پوهاوي او اخلاقي روزنې پر پیاوړتیا ټینګار کوي او هڅه کوي چې علم د ټولنې له واقعي اړتیاوو سره وتړي. د ده علمي فعالیتونه د پښتو علمي ادبیاتو د بډاینې لپاره مهم ارزښت لري.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library